

Energiegebruik horeca terugdringen

Duurzaamheid door beter beheer

Met de toenemende vraag naar comfort in de horeca, neemt het aantal klimaatinstallaties in de branche ook toe. Er valt een hoop winst te halen wanneer klimaatinstallaties en airco's beter onderhouden worden. Ook een betere afstelling kan het energiegebruik drastisch verminderen en tegelijkertijd de kwaliteit van het binnenklimaat verhogen. In totaal kunnen portemonnee en milieu er wel tot 35 procent op vooruitgaan.

Tekst: Bram Janssen Freelancejournalist

Een zachte winter en een warm voorjaar. Het klinkt als een ideaal recept voor een lage energierekening. Er wordt echter voorbij gegaan aan de inspanningen die klimaatinstallatie of airco in deze tijden heeft moeten leveren om de mens van een behaaglijke werkplek te voorzien. Toch hoeft dit genoten comfort niet per definitie met energievervalsing gepaard te gaan. Hoewel sterk afhankelijk van gebouw en organisatie, valt er volgens een TNO-onderzoek gemiddeld

10 tot 35 procent te besparen. Voor een kleine horeca-ondernemer hebben we het over zo'n 600 euro per jaar. Maar bij de grote etablissementen (+/- 30.000 m²) loopt dit al gauw in de tienduizenden. De grootste besparingen zijn te halen bij de verwarming en ventilatoren. In Nederland geldt dat bij maar liefst 70 procent van de gebouwen de beoogde energieprestatie niet gehaald wordt. Hierbij zijn het de oplevering en vooral het onderhoud en beheer die de

meest kritische schakels in de kwaliteitsketen vormen.

Ook het gebruikersgedrag speelt een rol. Het onderzoek stelt dat in slechts 15 procent van de gevallen de oorzaak van een slecht presterende installatie te wijten is aan het ontwerp van de installatie. Toch lijken vele eigenaren en beheerders zich weinig bewust van een probleem. Het is dan ook niet verwonderlijk dat VROM aan SenterNovem opdracht gaf een instrument te ontwikkelen dat de

Maar liefst 70 procent van de gebouwen haalt de beoogde energieprestatie niet

beheerder bewuster maakt en hem meer inzicht geeft in de energieconsumptie van zijn gebouw. Zij deden hiervoor een beroep op adviesbureau DWA, wat uiteindelijk leidde tot de Installatie Performance Scan.

Zwartepieten

Het samenspel van installaties onderling en hun invloed op binnen- en buitenklimaat is zeer complex. Daar komt nog bij dat de installaties zelf er de afgelopen jaren ook niet eenvoudiger op geworden zijn. Meer en meer horecagelegenheden moeten het mogelijk maken om de installatie zo optimaal mogelijk te laten draaien.

Maar wat is optimaal? Zuinig? Comfortabel? Of juist stabiel met zo min mogelijk storingen? Een vergelijking met vele onbekenden waar menig natuurkundige zijn hoofd over zou breken. Het is dan ook niet vreemd dat de horecaondernemer niet altijd weet hoe hier mee om te gaan. Wat hij wel weet, is dat hij geen gezeur wil van mensen die het te koud of te warm hebben en dat de installateur dit eigenlijk had moeten regelen. De installateur op zijn beurt heeft het moeten doen met de spullen die ooit in het bestek zijn opgenomen. En zo kan het balletje nog wel even blijven rollen.

Een andere reden waardoor men vaak in het duister tast, is dat prestaties vaak niet meetbaar zijn. De focus heeft altijd te veel gelegen op de ontwerpfase van de installatie. Het meten van de energieprestatie van de installatie als onderdeel van een gebouw was tot voor de invoering van het energielabel in

2006 niet voorgeschreven. Ook van commissioning (allerlei zaken die zich afspelen rondom het inbedrijfstellen van een installatie) op dit gebied was nauwelijks sprake. Dit maakt de controle van de gespecificeerde en hierdoor veronderstelde energieprestatie een lastige zaak.

Tot slot heeft de onwetendheid nog een ander gezicht. Ze houdt zichzelf in stand door marktwerking. Momenteel is er te weinig kennis bij installatie- en onderhoudsbedrijven om voor een optimaal draaiende installatie te zorgen, omdat er weinig tot geen vraag voor is. En het uitblijven van deze vraag heeft als oorzaak dat horecaondernemers niet weten wat ze moeten vragen. Deze cirkel moet doorbroken worden en bewustwording en draagvlak lijken hiervoor de sleutel. Hierbij kunnen een eenvoudige scan en nieuwe richtlijnen als instrumenten dienen om dit te bereiken.

Functioneel onderhoud

Over het algemeen wordt er periodiek onderhoud aan klimaatinstallaties uitgevoerd. Dit gebeurt meestal preventief in plaats van reactief, met als gevolg dat het met de technische conditie van onze installaties best goed gesteld is. Het functioneren daarentegen, wat bepalend is voor comfort en energiegebruik, laat duidelijk te wensen over. Niet alleen dienen de mechanische delen zoals filters te worden aangepakt, ook de meet- en regelcomponenten moeten in een onderhoudsplan worden meegenomen. Een aanvullend onderzoek van TNO

heeft aangetoond dat het vooral de 'vingers' van de installatie zijn (componenten als regelaars, temperatuur- en druksensoren, thermostaten) die extra aandacht vereisen. Vaak zijn ze niet juist geplaatst, verkeerd ingesteld of zelfs defect. Een van de manieren om dit tot het verleden te laten behoren is het aangaan van prestatiecontracten, waar met het onderhoudsbedrijf wordt afgesproken wat de energieprestatie en comfortprestatie van de installatie moet zijn. Maar dan moeten wel de middelen hebben deze prestatie te kwantificeren.

Geïntegreerde aanpak

Er zijn in het verleden al vaker methoden beschreven die aangeven hoe de efficiëntie van een installatie bepaald kan worden. In de meeste gevallen werd de installatie echter bekeken als een geïsoleerd systeem, wat verre van de waarheid is.

Een oplossing is de Installatie Performance Scan. Die gaat uit van een geïntegreerde aanpak. Dan wordt gekeken: hoe zit het met de verwarming, hoe zit het met de koeling en wat voor effect heeft dit op de efficiëntie van mijn warme water? Inzicht in deze samenhang kan iedereen krijgen door speciale software te downloaden. Met het invullen van gevraagde gegevens de zwakste schakels aan het licht komen. Het programma werkt van grof naar fijn. Zo zal begonnen worden met de functie van het gebouw en het vermogen van de installatie. Vervolgens wordt er gekeken naar specifieke onderdelen. Welke dit zijn, hangt af van eerder gemaakte

Het is wel gedoe waarmee veel geld kan worden bespaard

keuzen en ingevulde waarden. In het advies dat uiteindelijk uit het programma komt rollen, wordt de nadruk gelegd op maatregelen en-of aanpassingen waarbij tegen zo laag mogelijke kosten zoveel mogelijk besparingen gerealiseerd kunnen worden.

Sinds 1 januari van dit jaar zijn zogenaamde Energieprestatiecertificaten, ook wel energielabels genoemd, verplicht voor alle nieuwe gebouwen. Ook bestaande gebouwen waarbij een transactie plaatsheeft (koop, verkoop of huur) zijn verplicht een energielabel te dragen. De labels zijn vergelijkbaar

met de stickers die we ook op wasmachines en koelkasten tegenkomen. Ook deze labels delen de gebouwen in de categorieën A t/m G in, waarbij A groen en zuinig is en G rood en verkwistend.

Alles bij elkaar hebben we in Nederland inmiddels een mooi pallet aan instrumenten om aan de Europese regels te voldoen. Maar wat is nu hun onderlinge samenhang? Zowel energielabel als EPA richten zich op het gehele gebouw én de installatie. Beide gaan hierbij uit van een ideaal functionerende installatie. Het energielabel is echter

veel algemener en kijkt niet naar specifieke gebouweigenschappen. Het is daarnaast verplicht. Het EPA is maatwerk, maar is niet verplicht.

Kan de horeca-exploitant hier wat mee? Het lijkt erop dat het weer meer regelgeving en gedoe is. Het is echter wel gedoe waarmee veel geld kan worden bespaard. Zo'n Installatie Performance Scan bijvoorbeeld. Het is zeker een stap in de goede richting van bewustwording. Maar hij staat of valt hij bij de kennis van degene die hem toepast. Het is een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid en het is niet reëel om van een horecaondernemer te verwachten dat hij middels het doorlopen van de vragenlijst, voor alle facetten van een specifieke situatie de optimale oplossing boven water krijgt. Toch is het een poging waard. De energiekosten van de klimaatinstallatie maken 1 procent tot 3 procent van de totaalkosten van een onderneming uit. En hoewel de prijzen hiervan zullen blijven stijgen, is dit niet altijd voldoende argument voor bedrijven om de klimaatinstallatie aan te pakken. De kosten van ziekteverzuim daarentegen liggen stukken hoger. Deze zijn lastiger kwantificeerbaar, maar het ligt voor de hand dat het welzijn en de productiviteit van het personeel gebaat zijn bij een goed binnenklimaat.

>**HorecaEntree**<

Voor meer informatie:

www.tno.nl
www.halmos.nl
www.senternovem.nl
www.energiecentrum.nl

Zelf testen

Het Energieportal van het Energiecentrum biedt leden van Koninklijk Horeca Nederland informatie over energie en energiebesparing. Via de Quickscan is het mogelijk om snel een indicatie te krijgen van de besparingsmogelijkheden in het eigen bedrijf.

Dit is een digitale voorziening waarin alle noodzakelijke informatie over energie en energiebesparing via specifieke modules toegankelijk is. De informatie is zoveel mogelijk branche- en 'ondernemer-specifiek'.

Het Energieportal is een van de onderscheidende producten van het Energiecentrum. Deze digitale kennisdatabase bevat relevante informatie op het brede terrein van energie. Denk hierbij aan producten, diensten, financieringen, statistische informatie, gereedschappen voor benchmarking, diagnose, energieprestatieadvies (EPA) en scans. De database bevat ook instrumenten voor praktische energiezorg.

Via het onderdeel Quickscan van het Energieportal krijgt men op basis van enkele verbruiksgegevens van een bedrijf een overzicht van de meest voor de hand liggende energiebesparende maatregelen en hun effect. De Quickscan is bedoeld voor bedrijven die snel een indicatie willen hebben van de voor hen relevante energiebesparingsmogelijkheden.

In een aantal regio's accepteert de milieudienst de Quickscan ook als inventarisatie in het kader van de zogenoemde 'zorgplicht' in de Wet milieubeheer, waar bedrijven met een energieverbruik van meer dan 50.000 kWh elektriciteit en/of 25.000 m³ gas aan moeten voldoen. Via het Energiecentrum kan voor de Milieudienst een nadere toelichting op de uitkomsten van de Quickscan worden opgesteld.